

Frygt og tillid kan ikke gå hånd i hånd ...

En samtale mellem Jane Winther og Camilla Mills

46-årige Jane Winther har et imponerende bagkatalog i form af ni udgivelser på eget forlag Unisound, med den tiende plade, samt et stilskifte, på vej. Foruden at turnere verden og Danmark tyndt, underviser hun i lyd, stemme og bevidsthed. Samtlige af hendes ni plader er udgivet i både Norden og Europa. Men derudover har Jane tillige fundet sig til rette i noget så sjældent som en dansk niche-branche og forhandler tibetanske instrumenter, hvor det faktum, at hun har siddet i en møgbeskidt hytte i Nepal og personligt udvalgt hvert eneste, kendetegner den kvalitetsgaranti, der efterhånden har gjort "Winther øret" til den ultimative blåstempling.

Jeg mødte Jane Winther i Austin, Texas, i foråret 2010, hvor jeg opholdt mig på eget initiativ, mens hun var derovre igennem DJBFA's populære House of Songs-projekt. Ad forunderlige omveje og via THOS initiativtager Troy Campbell, endte Jane og jeg som bofæller i en uge, hvilket ikke alene førte til nogle meget intense samtaler henover bordet på vores skyggefulde altan, men også lagde kimen til det, der nu er blevet denne artikel.

Som kunstner har mødet med Jane inspireret mig til at være mere bevidst. Bevidst om, at det ikke er farligt at tænke både realistisk, fremadrettet og stort. Men frem for alt har hun ved den måde, hun driver sin egen virksomhed på, vist mig, at hvis vi bruger de erfaringer og talenter vi tilegner os igennem hele livet, kan også de omsættes til kunstneriske aktiver i sidste ende. Men det handler om at have tillid. Tillid til, at tingene ikke nødvendigvis skal se ud som vi forestiller os ...

Den kritiske masse

- Jane, hvad mener du om myten om, at det er svært at være kunstner herhjemme?

"Hvis man vælger at se livet ud fra den vinkel at det er svært, er der vel rigtigt meget der er hårdt. Men for mig har det været som med "den kritiske masse", hvilket er det punkt, hvor noget, der tidligere er blevet udkældt eller latterliggjort - så som fx økologi i sin tid - bliver til normen. Et slags *breaking point* er det vel, når tilstrækkeligt med mennesker eller lande slutter sig op om noget - og den tilstand så overtager. Jeg oplevede på et tidspunkt sådan et øjeblik i min karriere. Jeg gik fra at være én, der var lidt til grin, til at blive respekteret. Den kritiske masse nåede sit knudepunkt, så vægtskålen tippede over til den anden side."

- Nogle gange er det med at skabe og stadig have råd til mad på bordet ikke altid foreneligt for kunstnere. Hvordan har du overlevet?

"Jamen det er selvfølgelig også en udfordring for mig. Men i Danmark er vi blandt andet så heldige at have støtteorganisationer som DJBFA, der ved flere lejligheder har givet mig økonomisk luft til at kunne være kreativt tilbagetrukket i perioder. Det er jeg dybt taknemmelig for.

Derudover har jeg altid lært, at man ikke køber noget, før man har pengene. Min far er gammel bankmand, så uanset om jeg rejser, indkøber syngeskåle eller producerer CD'er, sørger jeg for, at jeg har pengene, hvilket giver mig en stor frihed. I gode indtægtsperioder bruger jeg ikke alt, men sørger for at have en pulje stående til de projekter, jeg véd, jeg vil lave.

Da jeg besluttede mig for at indspille min første CD i '97, havde jeg sparet pengene op, men på samme tid tog jeg til Himalaya for at købe instrumenter. For jeg har hele tiden vidst, at jeg ikke udelukkende kunne leve af at afholde koncerter eller producere meditationsmusik - det er det danske marked simpelthen for lille til. Det er vigtigt at jeg kan have flere bolde i luften, der tilsammen giver en indtægt som gør, at jeg kan betale mine regninger, samt have et overskud til at investere i nye musikprojekter. Og jeg har mange på ventelisten."

Drømme skal have jordforbindelse

- Men med så mange projekter på bedding, hvordan prioriterer du imellem dem så de også bliver til noget?

"Jeg går efter hvor der er glæde og energi lige her og nu. Indtil videre har jeg altid kun arbejdet på ét CD-projekt ad gangen, ellers bliver det for svært at følge tingene til dørs.

Jeg er meget praktisk realistisk med det, jeg laver. Det er vigtigt at have drømme, men drømmene skal ligesom også have en vis form for jordforbindelse. Jeg giver altid det allerbedste, jeg overhovedet kan og mere til, i det jeg beskæftiger mig med.

- Og det der med at tage underpris eller måske endda sorte penge for det man laver ... ?

"Jeg føler, at det er det, der gør hele forskellen på at være amatør og professionel. Ved at deklare "det her er min virksomhed, og jeg bidrager også til samfundet med min skat", signalerer man overfor sig selv og for omverdenen, at man er seriøs med det, man laver, og at det ikke er sådan noget, der er lidt lyssky. På den måde skaber man også plads til at noget nyt kan finde vej tilbage. Penge, kreativitet ... hvad som helst.

Jeg begyndte som rocksanger, men efter et par rejser til Asien blev jeg fuldstændigt fortryllet af det spirituelle liv, og troede endda, at jeg skulle vælge nonnetilværelsen på et tidspunkt. Det var sådan jeg begyndt at tænke i anderledes baner.

Men som barn drømte jeg om at blive en berømt sangerinde.

- Hvad skete der med den drøm?

"I midten af firserne var jeg forsanger i et rock – funkband, der hed Special Delivery. Vi spillede koncerter, lavede plade og gjorde det, man nu gør. Men på grund af pres fra samfundsnormer, familie etc. så blev jeg simpelthen sådan i tvivl om hvilken vej jeg skulle gå. Jeg valgte derfor det lidt mere konforme. Jeg begyndte på sygeplejerskolen, og spillede ikke musik i to år.

Jeg har aldrig oplevet sådan en tomhed før. Alting blev tungt og hårdt, og jeg følte ingen glæde ved mit liv. Så i '88 tog jeg en anden beslutning og sprang fra studiet, rejste til Asien sammen med en veninde og med en guitar i hånden – hvilket blev starten på min karriere. Jeg tog en chance.

Men jeg skulle langt væk for at finde mig selv. De mønstre, man oftest kan blive fastholdt i af de mennesker, der "kender en bedst", kan nogle gange være dem, der er de mest kreativt kvælende. Jeg blomstrede op på de rejser, da jeg gjorde mig fri af andres forventninger, og opdagede mine egne kvaliteter.

Gi' slip på tvangstanker og bindinger

Som menneske, musiker og komponist er jeg blevet langt mere nuanceret i dag, end da jeg drømte om at blive berømt. Hvor jeg tidligere tænkte i mærkater som netop "berømt" eller "sangerinde", tænker jeg nu mere i, hvordan jeg kan omsætte *alle* de erfaringer jeg har gjort mig, til mit kunstneriske virke. Og det tror jeg, er vejen frem i forhold til at tænke udover de sædvanlige stereotype idéer om, hvordan en "rigtig musiker" skal leve. Der er et formål med de ting, vi foretager os – også selvom det nogle gange blot er for at indse hvad det helt præcist er, vi ikke gider beskæftige os med.

Stilmæssigt er jeg selv ved at vende mig mod noget nyt, som kunne anses for at være mere mainstream. Men mit fokus er stadig på det at være menneske på denne her jord – et spirituelt væsen ja, men også et jordisk væsen. Og om, hvordan man får det at være komponist /musiker, mor, ægtefælle, parcelhusejer og selvstændig, til at gå op i en højere enhed. Det er altså en kombination der gør, at man bliver tvunget til at forholde sig til de jordiske ting.

Jeg har haft perioder, hvor jeg har haft en ide om, at jeg var nødt til at undervise for at overleve. Den måtte jeg gøre op med, da jeg tog en beslutning om at have tillid. For frygt og tillid kan ikke gå hånd i hånd, og det synes jeg er meget, meget vigtigt at have in mente som musiker, hvor man ofte ikke har en fast indtægt. Men det år, jeg holdt op med at undervise på Århus Folkeuniversitet, kunne jeg se på mit årsregnskab, at jeg faktisk fik forøget min indtægt i form af større CD-salg og flere koncerter.

Når man arbejder så meget alene, som vi gør, så må man have nogle jævnlige dialoger med sig selv i forhold til indtægt, frihed og glæde. Man kan så nemt komme ind i tvangstanken om, at man er nødt til at "gøre noget" for at overleve. På et eller andet tidspunkt må vi slippe den og sige: nu må jeg træde ud i noget nyt ... "

"Nogle gange er det også noget med at gøre sig fri af følelsen af at være ufri. Hader du at være på dagpenge i perioder, jamen så lav noget du selv vælger i stedet, husk på, hvorfor du gør det, og lav musikken ved siden af.

For mig er det vigtigt at gøre mig fri af fornemmelsen af, at der er nogen, der vil bestemme over mig. Da jeg kom ud af a-kasse systemet for snart femten år siden, følte jeg mig fri for første gang. Og for overhovedet at kunne komponere og skabe, så må jeg først og fremmest føle mig fri.

Bevidste valg og vedholdenhed

Det handler om ansvarlighed, og om at træffe bevidste valg, og kun du kan vide, hvad der føles rigtigt for dig. Glæden er et rigtigt godt udgangspunkt, og hvad man så må gøre for at nå sit mål er individuelt. Jeg har blandt andet boet to år i et hønsehus med muldtoilet for at spare min husleje. Andre igen, kan måske kun skabe, når de bor under mere luksuriøse forhold.

Men det drejer sig om at tage ansvar for alle de beslutninger, man træffer og for de rammer, man skal have for at kunne skabe det bedst mulige. Man skal bare vide at alting har en pris, og den skal man være villig til at betale. Jeg har valgt ikke at betale på klods, men for en anden kan det jo netop være måden at satse alt på. Jeg tror dog, det er vigtigt at få de kortsigtede og de langsigtede mål til at gå hånd i hånd.

Den CD, jeg lavede i 97, er faktisk den der stadig sælger bedst. Så jeg er ikke den form for musiker, der tjener på et hit, eller i en kort periode. Jeg har altid tænkt i det lange seje træk, og jeg er umådeligt

vedholdende. Der var flere i min omgangskreds, der i begyndelsen sagde, at jeg burde lægge musikken på hylden, fordi der ikke var noget økonomisk overskud, men jeg troede bare på det. Så for mig har opskriften været vedholdenhed på sigt - ikke stædighed - men vedholdenhed. ”

- Og du har indtil videre udgivet ni plader... ! Hvordan har du egentlig gjort det?

”Jeg har taget dem en ad gangen. Og med fuldstændig fokus hver eneste gang ... så meget fokus, at jeg har været ved at kaste op, inden CD´en skulle til tryk. Men så har jeg også givet slip. For hvis man holder for krampagtigt fast på sine projekter efter de er født, er det svært for dem at flyve ud i verden for at tjene både dig og andre. Når man giver slip, er der flow på alle niveauer. Og så skal man for øvrigt huske at have en klar aftale med dem, man arbejder sammen med, inden man går i gang.

Vi er nogle gange så bange for at tale om penge, men det er vigtigt at alle er glade når aftalen er indgået. Det gør også kvaliteten af både arbejdet og netværket bedre. Det gør i særdeleshed også, at man har det godt med at tage en ordentlig pris for sit produkt efterfølgende.

Der er nogle grundlæggende begreber, jeg altid bestræber mig på at have med mig: ansvarlighed, frihed og afklaring i forhold til mine medmennesker. Om vi lever livet i frygt eller tillid, er vores eget valg. Det skal leves alligevel.”

Jeg har slukket for min optager. Interviewet er slut. Men inden vi når at afrunde en samtale som har spændt sig over tre måneder og et helt ocean, ser Jane ud over sin græsplæne i baghaven på Djursland, hvor vi har siddet på et tæppe på årets første sommerdag:

”Jeg elsker græsset, når det har vokset sig højt. Alle de små hvide blomster, der altid skyder op, selvom man slår det ... Det er egentlig helt fantastisk at de kan blive ved, ikke?”

Jo. Det er det.

For mere information om Jane Winther gå til www.unisound.dk eller www.janewinther.com

Camilla Mills er medlem af DJBFA. www.camillamills.com